

1 Što u praksi znače koncepti „uzdržavanje“ i „obveza uzdržavanja“? Koje osobe moraju drugim osobama plaćati doplatku za uzdržavanje?

Obveza uzdržavanja obveza je jednog člana obitelji da drugom članu obitelji osigura sredstva za život. Ona je propisana zakonom, odnosno, u načelu se primjenjuje na temelju zakona, podložno određenim kriterijima, a ne na temelju dogovora između stranaka. Osobna je i prestaje u trenutku smrti osobe koja ima pravo na uzdržavanje.

Osoba ima pravo na uzdržavanje samo ako nije sposobna za rad i nema dovoljno sredstava da bi se mogla sama uzdržavati.

Osoba koja ima pravo na uzdržavanje može tražiti uzdržavanje od sljedećih osoba i sljedećim redoslijedom: od bračnog druga ili bivšeg bračnog druga; djece; roditelja; unuka i prauunuka; braće i sestara, djedova i baka te srodnika po uzlaznoj liniji. Ako osoba koja je prva u nizu ne može osigurati uzdržavanje, uzdržavanje plaća sljedeća osoba u nizu.

Kada je osoba obvezna uzdržavati niz drugih osoba, uzdržavanje se plaća sljedećim redoslijedom (isključivanjem osoba prema dnu popisa): djeca, bračni drugovi ili bivši bračni drugovi, roditelji, unuci i prauunci, braća i sestre, djedovi i bake te srodnici po uzlaznoj liniji.

U slučaju razvoda, pravo na uzdržavanje ima samo bračni drug koji ne snosi krivnju za razvod.

2 Do koje godine dijete može primati doplatku za uzdržavanje? Postoje li različita pravila za uzdržavanje maloljetnika i odraslih osoba?

Roditelji moraju plaćati uzdržavanje za maloljetnu djecu mlađu od 18 godina bez obzira na to jesu li sposobna raditi i mogu li se sama uzdržavati. U slučaju djece starije od 18 godina, roditelji moraju plaćati uzdržavanje ako se djeca ne mogu sama uzdržavati vlastitim prihodom ili vlastitom imovinom dok redovno pohađaju srednju školu (do 20 godina) ili višu školu ili fakultet (do 25 godina), ali samo ako plaćanje uzdržavanja roditeljima ne uzrokuje posebne teškoće. Uzdržavanje bivšeg bračnog druga plaća se najduže tri godine od prestanka braka, osim ako su se stranke dogovorile oko dužeg razdoblja, i prestaje ako uzdržavani bračni drug sklopi novi brak.

3 Moram li se prijaviti ovlaštenom nadležnom tijelu ili sudu kako bih dobio uzdržavanje? Koji su glavni elementi tog postupka?

Zahtjevi za uzdržavanje podnose se sudu, bez obzira na njihovu prirodu, iznos uzdržavanja, osobu koja traži uzdržavanje i osobu od koje se traži uzdržavanje. Nadležnost ima (*rayonen sad*) okružni sud. Mjesno je nadležan sud u mjestu boravišta tužitelja ili tuženika. Tužitelj može izabrati koji će od tih sudova biti nadležan.

4 Je li moguće podnijeti zahtjev u ime rođaka (ako jest, do kojeg koljena) ili djeteta?

Zahtjeve za uzdržavanje maloljetnika podnosi roditelj koji je nositelj roditeljskih prava ili skrbnik.

Zahtjeve za uzdržavanje maloljetnika u dobi između 14 i 18 godina podnosi dijete samo uz znanje ili suglasnost roditelja koji je nositelj roditeljskih prava ili skrbnika.

5 Ako namjeravam pokrenuti sudski postupak, kako da znam koji je sud nadležan?

Ako se zahtjev za uzdržavanje podnosi u okviru bračnog spora, za zahtjev za uzdržavanje i tužbu za razvod nadležni su bugarski sudovi ako je jedan od bračnih drugova bugarski državljanin ili ima uobičajeno boravište u Bugarskoj. Predmete koji se odnose na uzdržavanje bivšeg bračnog druga rješavaju sudovi koji su nadležni za rješavanje tužbe za razvod.

Bugarski sudovi nadležni su za predmete koji se odnose na osobne i imovinske odnose između roditelja i djece ako tužitelj ima uobičajeno boravište u Bugarskoj, ako je tužitelj ili podnositelj zahtjeva bugarski državljanin ili ako je dijete ili roditelj bugarski državljanin ili ima uobičajeno boravište u Bugarskoj.

U navedenom slučaju primjenjuje se bugarsko pravo kako je navedeno u odgovorima na 18., 19. i 20. pitanje.

6 Moram li kao podnositelj zahtjeva pokrenuti sudski postupak putem posrednika (npr. odvjetnika, središnjeg ili lokalnog nadležnog tijela, itd.)? Ako ne moram, koji se postupci primjenjuju?

Zahtjevi za uzdržavanje podnose se sudu, bez obzira na njihovu prirodu, iznos uzdržavanja, osobu koja traži uzdržavanje i osobu od koje se traži uzdržavanje. Mjesnu nadležnost ima okružni sud i pred tim sudom nije nužno zakonsko zastupanje. Mjesno je nadležan sud u mjestu boravišta tužitelja ili tuženika. Tužitelj može izabrati koji će od tih sudova biti nadležan.

7 Moram li platiti pristojbe za pokretanje sudskog postupka? Ako moram, koliko će one približno iznositi? Ako nemam dovoljna financijska sredstva, mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Tužitelji u postupcima radi ostvarivanja prava na uzdržavanje oslobođeni su plaćanja sudskih pristojbi. Ako odobri zahtjev za uzdržavanje, sud tuženiku nalaže da tužitelju nadoknadi državne pristojbe i troškove postupka.

Pravno zastupanje nije nužno u postupcima radi ostvarivanja prava na uzdržavanje.

Stranke u postupku mogu dobiti pravnu pomoć pod uobičajenim uvjetima za pružanje pravne pomoći. Oni su propisani u Zakonu o pravnoj pomoći (*Zakon za Pravnata Pomoshit*).

8 Kakvo će uzdržavanje sud vjerojatno odobriti? Kako se izračunava iznos održavanja? Je li moguće revidirati sudsku odluku ako se troškovi života ili obiteljske okolnosti promijene? Ako jest, kako (npr. putem automatskog sustava indeksacije)?

Iznos uzdržavanja utvrđuje se u skladu s potrebama uzdržavane osobe i mogućnostima obveznika uzdržavanja. Minimalni iznos uzdržavanja koji roditelj duguje maloljetnicima jednak je četvrtini najniže plaće koju je odredilo Vijeće ministara. Iznos uzdržavanja utvrđuje sud u skladu s potrebama djece i mogućnostima roditelja.

Sud može odrediti niži iznos uzdržavanja od minimuma ako dijete uzdržava država ili ako je to opravdano drugim važnim okolnostima. Sud može odrediti uzdržavanje iznad najvišeg propisanog iznosa ako je to nužno za zadovoljavanje iznimnih potreba djeteta i ako roditelj taj iznos može plaćati bez posebnih teškoća. Na zahtjev stranke, zahtjev za uzdržavanje može se izmijeniti ili ukinuti u slučaju promijenjenih okolnosti.

Uzdržavanje se plaća mjesečno. Na zakašnjela plaćanja naplaćuju se zatezne kamate. Sud može odobriti i uzdržavanje u naravi.

9 Kako i kome će se uzdržavanje isplaćivati?

Uzdržavanje se plaća izravno uzdržavanoj osobi. U slučaju maloljetnika u dobi između 14 i 18 godina, uzdržavanje se plaća izravno, ali uz znanje i suglasnost roditelja koji je nositelj roditeljskih prava.

Uzdržavanje maloljetnika mlađih od 14 godina isplaćuje se posredno, putem roditelja s roditeljskim pravima ili skrbnika.

10 Ako dotična osoba (dužnik) ne plati dobrovoljno, koje je akcije moguće poduzeti kako bi ju se prisililo da plati?

Uzdržavanje se plaća mjesečno. Na zakašnjela plaćanja naplaćuju se zatezne kamate.

Sudske odluke koje su stupile na snagu izvršavaju se pod uvjetima i u skladu s postupcima utvrđenima u Zakonu o parničnom postupku (*Grazhdanski Protseualen Kodeks*).

11 Ukratko opišite sva ograničenja provedbe, posebice pravila za zaštitu dužnika i ograničenja ili rokove zastare u svom sustavu provedbe.

Odluke izvršava državni ili privatni ovršitelj po izboru uzdržavane osobe.

Državni ovršitelji rade za ovršnu službu okružnog suda (*rayonen sad*) i njihovo područje rada u skladu je s mjesnom nadležnosti suda.

Privatni ovršitelji djeluju u okviru mjesne nadležnosti nadležnog pokrajinskog suda (*okrazhen sad*).

Vidi izvršenje presuda.

12 Postoji li organizacija ili nadležno tijelo koje mi može pomoći pri osiguranju uzdržavanja?

U Zakonu o zaštiti djece (*Zakon za Zakrila na Deteto*) predviđen je niz zaštitnih mjera, uključujući informiranje djece i roditelja o njihovim pravima i obvezama i osiguravanje pravne pomoći države. U skladu s člankom 15. Zakona o zaštiti djece, djeca imaju pravo na pravnu pomoć i mogućnost žalbe u svim postupcima koji utječu na njihova prava i interese. Pravnu pomoć pruža Nacionalni ured za pravnu pomoć.

U Zakonu o odvjetničkoj komori (*Zakon za Advokaturata*) izričito je predviđeno da bugarski odvjetnik ili odvjetnik iz EU-a može pružiti besplatnu pravnu pomoć i podršku osobama koje imaju pravo na uzdržavanje. U tom slučaju, ako je suprotno stranci naloženo plaćanje troškova postupka, odvjetnik može naplatiti svoj honorar, koji utvrđuje sud.

13 Mogu li organizacije (državne ili privatne) unaprijed u cijelosti ili djelomično umjesto dužnika isplatiti uzdržavanje?

Ako obveznik uzdržavanja ne plati određeno uzdržavanje, plaća ga država u njegovo ime u skladu s uvjetima i postupcima propisanim u uredbi koju je donijelo Vijeće ministara. U okviru postupka pružanja socijalne pomoći, za potrebite osobe skrbi država kada im nitko nije dužan plaćati uzdržavanje u skladu sa zakonom ili im nitko ne može plaćati uzdržavanje.

14 Ako se nalazim u ovoj državi članici, a dužnik ima prebivalište u drugoj državi:

14.1 Mogu li dobiti pomoć nadležnog tijela ili privatne organizacije u toj državi članici?

Da, u skladu s postupkom propisanim u Uredbi Vijeća (EZ) br. 4/2009 od 18. prosinca 2008. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršenju sudskih odluka te suradnji u stvarima koje se odnose na obvezu uzdržavanja. Republika Bugarska stranka je niza ugovora o uzajamnoj pravnoj pomoći s drugim zemljama, uključujući s nekima koje nisu države članice EU-a. U skladu s tim ugovorima, središnje tijelo je Ministarstvo pravosuđa i ono u toj ulozi pruža pomoć na temelju zahtjeva javnosti.

14.2 Ako da, kako se mogu obratiti tom nadležnom tijelu ili privatnoj organizaciji?

Središnje tijelo je Ministarstvo pravosuđa i njegovi kontaktni podaci sljedeći su:

Ministarstvo pravosuđa

Ul. Slavyanska 1

1040 Sofija

Bugarska

Telefon: (+359 2) 92 37 555

Faks: (+359 2) 987 0098

Osoba za kontakt:

E_Gyurova@justice.government.bg

M_Parvanova@justice.government.bg

15 Ako se nalazim u drugoj državi, a dužnik se nalazi u toj državi članici:

15.1 Mogu li izravno uputiti zahtjev takvom nadležnom tijelu ili privatnoj organizaciji u toj državi članici?

Da, u skladu s postupkom propisanim u Uredbi Vijeća (EZ) br. 4/2009 od 18. prosinca 2008. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršenju sudskih odluka te suradnji u stvarima koje se odnose na obvezu uzdržavanja. Ako je podnositelj zahtjeva iz države s kojom je Republika Bugarska sklopila ugovor o uzajamnoj pomoći, on može tražiti pomoć od Ministarstva pravosuđa kao središnjeg tijela u skladu s tim ugovorom.

15.2 Ako mogu, kako se mogu obratiti tom nadležnom tijelu ili privatnoj organizaciji i kakvu vrstu pomoći mogu primiti?

U skladu s postupkom propisanim u Uredbi Vijeća (EZ) br. 4/2009 od 18. prosinca 2008. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršenju sudskih odluka te suradnji u stvarima koje se odnose na obvezu uzdržavanja ili u skladu s postupkom propisanim u relevantnom ugovoru o uzajamnoj pomoći.

Vidjeti gore kontaktne podatke Ministarstva pravosuđa kao središnjeg tijela.

16 Obvezuje li tu državu članicu Haški protokol iz 2007.?

Da, Republiku Bugarsku obvezuje Haški protokol iz 2007.

17 Ako državu članicu ne obvezuje Haški protokol iz 2007., koji će se zakon primjenjivati na zahtjev za uzdržavanje prema pravilima međunarodnog privatnog prava? Koja su odgovarajuća pravila međunarodnog privatnog prava?

Vidjeti odgovor na prethodno pitanje.

18 Koja su pravila za pristup pravosuđu u prekograničnim slučajevima unutar EU-a u skladu sa strukturom poglavlja V. Uredbe o uzdržavanju?

Primjenjiva pravila propisana su u Uredbi Vijeća (EZ) br. 4/2009 od 18. prosinca 2008. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršenju sudskih odluka te suradnji u stvarima koje se odnose na obvezu uzdržavanja i u članku 627.a do 627.c Zakona o parničnom postupku (koji je na snazi od 18. lipnja 2011.).

Ako je odluka donesena u državi članici koju obvezuje Haški protokol iz 2007., zahtjev za izvršenje odluke na temelju dokumenata iz članka 20. Uredbe Vijeća (EZ) br. 4/2009 podnosi se pokrajinskom sudu u mjestu prebivališta obveznika uzdržavanja ili u mjestu izvršavanja obveze. O odbacivanju ili obustavi izvršenja u smislu članka 21. Uredbe Vijeća (EZ) br. 4/2009 odlučuje pokrajinski sud.

Zahtjev za proglašenje izvršivosti odluke ili drugog akta donesenog u državi članici EU-a koju ne obvezuje Haški protokol iz 2007. podnosi se pokrajinskom sudu u mjestu prebivališta obveznika uzdržavanja ili u mjestu izvršavanja obveze. Ne podnosi se preslika zahtjeva za dostavu obvezniku uzdržavanja. Sud zahtjev preispituje *in camera*. U rješenju kojim se odobrava zahtjev sud određuje rok za žalbu u skladu s člankom 32. stavkom 5. Uredbe Vijeća (EZ) br. 4/2009. Privremeno izvršenje rješenja o odobrenju zahtjeva nije moguće. U rješenju kojim se odobrava zahtjev sud također donosi odluku o traženim privremenim ili zaštitnim mjerama. Rješenje ima snagu sudske odluke. Protiv rješenja dopušteno je podnijeti žalbu na temelju činjenica ili zakona Žalbenom sudu u Sofiji (*Sofiyski apelativen sad*) u skladu s uvjetima i postupcima iz članka 32. Uredbe Vijeća (EZ) br. 4/2009. Protiv odluke Žalbenog suda u Sofiji dopuštena je žalba o osnovanosti samo Vrhovnom kasacijskom sudu.

19 Koje je mjere donijela ova država članica kako bi osigurala funkcioniranje aktivnosti opisanih u članku 51. Uredbe o uzdržavanju?

Promijenjeni su veličina i struktura osoblja Uprave za međunarodnu pravnu zaštitu djece i međunarodna usvajanja, čije dužnosti uključuju izvršavanje zadaća koje su dodijeljene Ministarstvu pravosuđa kao središnjem tijelu u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) 4/2009 o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršenju sudskih odluka te suradnji u stvarima koje se odnose na obvezu uzdržavanja. Toj su Upravi dodijeljene ovlasti za suradnju s Glavnom upravom za matičnu evidenciju i upravne službe (GRAO) Ministarstva regionalnog razvoja i javnih radova, Nacionalnom poreznom upravom i Nacionalnim uredom za pravnu pomoć u vezi s obvezama uzdržavanja u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 4/2009.

Posljednji put ažurirano: 23/12/2015

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJNI-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosuдна mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.